



TÜRKİYE'DE İLAÇ ENDÜSTRİSİ VE HAMMADDE ÜRETİMİ

Firdevs Korkmaz (*)

Türkiye'de ilaç sektöründe, 3 grup üretici firma faaliyet göstermektedir:

- 1) Yabancı sermayeli firmalar (çok uluslu şirket yavru firmaları).
- 2) Çok uluslu şirketlerden lisans altında çalışan yerli sermayeli firmalar.
- 3) Esas itibarıyla kendi müstahzar ve markalarına da yarar yerli sermayeli firmalar.

1. Gruptaki firmaların Türkiye'de hammadde üretmeleri çıkarlarına aykırıdır. Yabancı sermayeli ilaç firmaları, planlı kalkınma dönemindeki tüm çabalara ve hükümetler tarafından yapılan baskılara rağmen, faaliyetlerini birkaç basit sentez düzeyinde, öteye götürmekten kaçınmazlardır.

2. Gruptaki firmalar ise genelde çok uluslu şirketlerden lisans altında çalışmakta ve bu firmaların güçlü markalarını pazarlamaktadırlar. Ülkeye royalti (teknoloji transfer ücreti) ödemelerinin planlı dönemde oldukça minimal bir düzeye indirilmiş olduğu gözönüne alınırsa, yabancı firmaları, lisans anlaşmasından asıl çıkarlarını, o ürünlerin hammaddelerinin kendilerinden yada kendilerince belirtilen kaynaklardan alınmasında yatacağı açıktır. O nedenle, çok zorlanmadıkça Türkiye'de hammadde üretimi gibi bir arzuları olmayacaktır.

Bu durumda yerli hammadde üretimi ile ilgilenebilecek az sayıda bağımsız büyük firmalar geriye kalmaktadır. (Deva, Atabay, Fako gibi.) Zaten bunlar da bir ölçüde hammadde üretiminde bulunmaktadırlar. Ancak, reklam harcamalarının firmaların fonlarını emmesiyle, bu firmaların da hammadde üretim yatırımı için ayrabilecekleri fonlar sınırlı kalmaktadır.

Bir ülke ilaç sanayinin uzun dönem başarısının ön şartı, sentez edilebilecek hammaddeler geliştirilmesi ve bunların ihracatını yapabilmesidir. Devlet Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan alınan verilere göre ithalatımız ihracatımızın oldukça üstündedir. İhracat yapıyoruz ama nasıl? İthal ettiğimiz hammadde üzerine elimizde olandan da ekleyerek bir başka ülkeye ihraç ediyoruz.

Buna örnek vermek istiyorum:

28 09 Nitrik asit İTHALAT		sülfonidrik asitler İHRACAT					
1986		1987		1986		1987	
miktar (kg)	değer (dolar)	miktar (kg)	değer (dolar)	miktar (kg)	değer (dolar)	miktar (kg)	değer (dolar)
58,734	81,571	7,651	32,486	5,025	2,587	11,200	4,580

Türkiye'de yerel parabiriminin sürekli değer kaybına bağlı olarak ilaç fiyatlarının sürgit artması ve bunun sonucunda da tüketicinin olumsuz etkilenmesi kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenlerden dolayı sanayinin ülke ekonomisine katkısı sönereceği olumsuz olmaktadır.

Diğer taraftan, aynı oranda ithal ettiğimiz hammaddelere ödenen miktar enflasyonla birlikte artmaktadır. Bu yine ilaç fiyatlarının yükselmesine ve halkın alım gücünün azalmasına neden olmaktadır.

Yukarıda sanayinin ülke ekonomisine katkısının olumsuz etkilediğini (günümüz koşullarında) söylesek te, kendi ilaç sanayimizi ve laboratuvarlarımızı kurma ihtiyacımız, modern ilaç teknolojisinin içimize girmesiyle birlikte artmaktadır.

Türkiye'de yerli kaynaklara dayanarak sentezi yapılabilecek önemli hammaddeler bulunabilir, geliştirilebilir. Bu alanların saptanması, özellikle uzun bir ilaç üreticiliği deneyimi olan ve teknolojik birikimi hiç de azımsanamayacak olan Türkiye için son derece daha kolaydır.

KAYNAKLAR

- 1) Kırım, A.S. (1987 /b) - "The Structure of the Turkish pharmaceutical Industry." Yapı Kredi Economic Review, vol. 1, no. 3, May 1987.
- 2) Devlet Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan alınan 1985-86-87 İthalat ve İhraç verileri.